

DLACZEGO POTRZEBNE JEST NOWE NARZĘDZIE HODOWLANE W POLSCE?

TEKST: PROF. TOMASZ STRABEL, CG PFHBiPM, UP W POZNANIU

Pierwszy kontakt z hodowcami, jaki miał miejsce przy starcie projektu, pokazał, że hodowcy bardzo chętnie udostępnią informacje na temat swoich stad, jeśli tylko mogłyby pomóc w dostarczeniu przydatnych dla nich narzędzi. Na pytanie, czy byłiby zainteresowani korzystaniem z indeksu ekonomicznego, odpowiadali: zdecydowanie tak.

W Polsce selekcjonuje się bydło mleczne w oparciu o indeks określany metodą życzeniową.

Pierwszy polski indeks hodowlany dla bydła mlecznego miał postać: 2 x kg białka i 1 x kg tłuszczu, tym samym zawierał dwie cechy, z których wydajności białka nadano zdecydowanie większą wagę. Z czasem uruchomiono w Polsce ocenę cech pokrojowych, a także funkcjonalnych: płodności, długowieczności i komórek somatycznych. Zrodziła się wtedy potrzeba połączenia ich w jeden indeks. Gdy cech jest ponad 30, określenie preferencji dla każdej z nich nie jest łatwe. W takiej sytuacji zadanie można sobie uprościć, grupując cechy w podindeksy – pokrojowy czy płodności – i nadać znaczenie zarówno poszczególnym cechom, jak i podindeksom. Powstaje wtedy indeks o strukturze hierarchicznej. W ten sposób hodowcy z pomocą Polskiej Federacji Hodowców Bydła i Producentów Mleka opracowali znany i stosowany indeks PF (produkcja i funkcjonalność).

Chociaż wszystkie liczące się kraje hodowlane mają indeksy, w których wagi oznaczono za pomocą wag ekonomicznych, w Polsce to nikomu dotąd się nie udało. Za przeszkodę wskazywano częste zmiany w cenie mleka, różne systemy wynagradzania hodowców, brak informacji na temat ekonomiki gospodarstw, brak zainteresowania hodowców. W wielu gospodarstwach od lat prowadzi się szczegółową ewidencję ekonomiczną. Potencjał polskiej hodowli bydła mlecznego oraz zmiany poziomu zarządzania, jakie przełożyły się na wzrost produkcji mleka, najlepiej pokazują, jak wiele zmieniło się i że sytuacja dojrzała do tego, aby stworzyć indeks

Liczące się kraje hodowlane mają indeksy, w których wagi oznaczono za pomocą wag ekonomicznych, w Polsce to się nikomu dotąd nie udało.

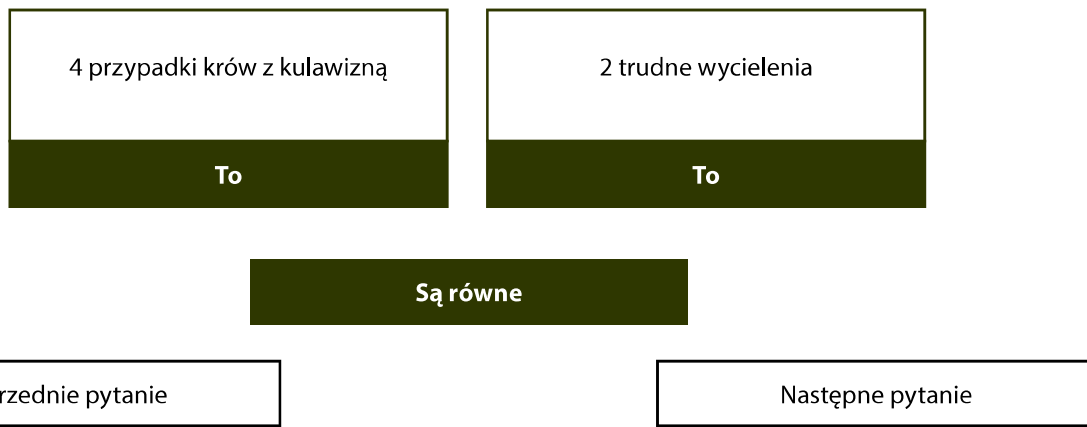
ekonomiczny. Coraz większa konkurencja na rynku hodowlanym oraz mające wejść w życie w przyszłym roku regulacje, które jeszcze bardziej ułatwią konkurowanie na rynku międzynarodowym, wymuszają podjęcie działań umożliwiających uzbrojenie polskich hodowców w odpowiednie nowoczesne narzędzia. Z tego względu PFHBiPM dzięki pracy Centrum Genetycznego może stworzyć hodowcom lepsze warunki do konkurencji na globalnym rynku.

ZNACZENIE WAŻNYCH CECH DLA EKONOMIKI POLSKICH GOSPODARSTW

Hodowcy bydła mlecznego i producenci mleka to przedsiębiorcy. Podejmują decyzje w oparciu o rachunek zysków i strat, inwestują w zwierzęta, urządzenia, technologie. Mierzą się z trudnościami, gdy cena mleka jest niska, często inwestują, gdy przewidują możliwość spłaty zaciągniętych kredytów. W odniesieniu do krów produkujących mleko ważne jest, aby mieć świadomość, że zakup materiału genetycznego jest jak

Przykładowe pytanie z ankiety

• Co stanowi większy problem

Przykładowe pytanie z ankiety, na które hodowcy będą odpowiadać, wypełniając ankietę dotyczącą indeksu ekonomicznego

inwestycja w przyszłość. Jeśli kupujesz tanie nasienie, nie spodziewaj się, że przyszłe pokolenie będzie efektywne ekonomicznie: w takiej sytuacji hodowca musi być przygotowany na to, że jego krowy będą częściej chorować, trudniej je będzie zainseminować, będą wymagać większych nakładów czasu na obsługę. Wszystko to utrudni im konkurowanie na rynku. Zmniejszanie się liczby gospodarstw produkujących mleko jest procesem obserwowanym na całym świecie. Zostają ci, którzy radzą sobie najlepiej. Zadaniem indeksu ekonomicznego jest skupienie się na tych cechach, które są ważne dla polskich hodowców. Szczegółowe analizy kosztów pozwolą to dokładnie określić. Wyniki analiz zostaną zweryfikowane w oparciu o ankiety, które zostaną zebrane z wielu gospodarstw o zróżnicowanej wielkości, poziomie produkcji i lokalizacji po to, aby wszyscy hodowcy mogli w pełni wykorzystać możliwości zwiększania zysków, jakie daje praca hodowlana.

WYKORZYSTANIE ANKIET W TWORZENIU INDEKSÓW

Zaangażowanie hodowców, aby się upewnić, że indeks pomoże rozwiązać wyzwania i problemy, z którymi borykają się polscy hodowcy bydła mlecznego, jest kluczowe dla sukcesu projektu. Hodowcy będą wyrażać swoją opinię, biorąc udział w ankietach.

Ankieta internetowa 1000Minds® to oprogramowanie wspomagające podejmowanie decyzji, dostępne w Internecie. Pomaga ono priorytetyzować alternatywne opcje w wygodny i konsekwentny sposób. Narzędzie to ma szerokie zastosowanie poza rolnictwem, ale tak-

Niektóre z cech, jak np. wydajność mleka, mają łatwą do określenia wartość ekonomiczną, podczas gdy inne (np. łatwość doju) zdecydowanie trudniej wartościować.

że było wykorzystywane przy wspomaganianiu hodowli w takich krajach, jak Australia, Nowa Zelandia czy Irlandia. Przykłady zastosowań można znaleźć tutaj: www.1000minds.com/researchers/research-tools.

Program zadaje serię pytań, uczestnik ankiety wielokrotnie dokonuje wyboru między parą alternatywnych sytuacji. Alternatywy przedstawiają zmiany w cechach o dużym znaczeniu dla hodowli bydła mlecznego. Niektóre z cech, jak np. wydajność mleka, mają łatwą do określenia wartość ekonomiczną, podczas gdy inne (np. łatwość doju) zdecydowanie trudniej wartościować za pomocą pojęć ekonomicznych. Oprogramowanie na bieżąco analizuje uzyskane odpowiedzi i koryguje listę pytań, tak aby minimalizować ich liczbę. Z tego powodu ankieta musi być dystrybuowana elektronicznie (a nie w formie papierowej). Odpowiedzi mogą być rejestrowane także w czasie rozmowy telefonicznej. ✖